

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati: do 30 petič 4 2 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inzerati petič vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inzeratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja leino v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 420 D

Upravišтво: Knjižna ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.

Uredništvo: Knjižna ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poština plačana v gotovini.

Za nov duh v državni politiki

V beogradski »Politiki« je začel objavljati vrsto člankov znani srbski publicist Dragiša Lapčević. Sodeč po prvem članku, bodo ti prispevki temeljiti. Dragiša Lapčević razklada program »novega programa« sedanje vlade in ji daje nasvete glede štedenja v vseh državnih upravnih. Novi državni proračun predvideva skoro 12 milijard izdatkov, in Dragiša Lapčević po pravici poudarja napram kompetentnim finančnim veljakom v Beogradu, da je ta vsota državnih izdatkov na vsak način prevelika, da ni v nobenem razmerju z močjo jugoslovenskega gospodarstva. K Lapčevićevi opombi pristavljamo, da temelji na tako visoki postavki državnih izdatkov naša celokupna finančna in davčna politika. Jasno je, da zavladajo v celi državi popolnoma nove razmere, ako se naš državni proračun primerno reducira in ako se potem sorazmerno zmanjšajo davčne obveznosti gospodarsko angažiranih trgov. S tem bi se v našem gospodarskem življenju začutil nov duh olajšave. Cene bi našle znatno padle, ker je že danes evidentno, da so davki in carine tisti elementi, ki zavirajo naveden cen in s tem socialno olajšavo za vse delovne in uradniške kroge, ki jo po pravici pričakujemo od omiljenja sedaj vladajoče državnice.

Dragiša Lapčević priporoča razna črtanja izdatkov, predvsem predlaga zmanjšanje števila ministrstev. Brez dvoma je, da so taki in slični predlogi zelo upravičeni in da se dajo državnim izdatki pri kolikar dobri volji zmanjšati za celih 50 odstotkov.

Nam ne gre danes toliko za podrobne nasvete, kakor za snembo določene gospodarske politike, torej za načelno novo smer naše politike. Tvorci sedanje koalicije med radikalno in radičevsko stranko trde, da je likvidiran hrvaški — srbski spor in da vstopamo v novo dobo jugoslovenskega nacionalnega in državnega življenja. Ker politika ni odvisna od besed, nego od dejanj in posledic, se ne smemo v razpravo o verjetnosti ali neverjetnosti na ta način likvidiranega srbo — hrvaškega spora. Verjetimo lim in poročimo, ali se izvaja nov duh in nova orijentacija naše državne politike!

Stjepan Radić je dobro čutil, da treba tudi v pozitivni smeri nekaj povedati naši javnosti in je pred meseci na prvo trdil, da se novi duh naslanja na novo poimovanje države, ki da bo odsejal »sellaška«. Menda so bile te in slične fraze o sellaški demokraciji in državnosti namenjene hrvaškemu sellaštvu, da more primerno prebrati gotovo dejstvo popolne federalistične in republikanske kapitlacije.

Danes ubira Stjepan Radić druge glasove: še pred nar dnevi je govoril o preorientaciji naše državne politike o jadranskih pristaniščih, o finančnih in upravnih reformah, ki jih hoče izvesti sedanja vlada.

Moramo iskreno priznati, da bi nam bila tako preorientacija sedanje vladne zelo po godu in da bi pozdravili vsak korak k navedeni pozitivni programosti. Saj res: skoro predložen smo morali, ne po mali krivdi Stjepana Radića, razpravljati o raznih brezplodnih državnonpravnih vprašanjih in s tem zamejati marsikatero aktualno finančno, prometno, gospodarsko in kulturno vprašanje.

Eno je gotovo: od novega programa pričakujemo, da odgovarja odkritosrčni misli novih čimteljev, da je to njihov pravi izraz in resnična volja in da v nobenem slučaju ne služi le politični in strankarski demagogiji.

Treba torej poleg novih besed in novega duha še novih dejanj, in sicer dejanj zakonodajnih kakor uravnih v modernem duhu pozitivne delavnosti. Prvo dejanje, ki bi pomenilo naravnost velenje prve vrste, bi bila reforma našega državnega proračuna v smislu principa štedljivosti. Naše gospodarsko življenje pritiska neznozna davčna in carinska kriza. Ta je zopet potrebna radi visokega državnega proračuna. Treba znižati torej državni proračun za mnogo odstotkov, ako hočemo odpraviti davčno in carinsko krizo, rešiti s tem gospodarstvo in mu odpreti svobodno pot resničnega blagostanja.

Nov program naj zavladaja nadalje v vladnih zakonodajnih načrtih. Naj se v bodoče ne pripeti sramota, da se zakonik reakcionaren zakon, kakor je bilo s tiskovnim zakonom. Imamo brezbroj vprašanih socialnega in gospodarskega, pa tudi kulturnega in prosvetnega življenja, ki vpijejo po modernih zakonih in po novem duhu.

Največja pridobitev v našem dr-

Radić napoveduje spremembe v naši diplomaciji

Radić govori novinarjem Male antante. — Pravi, da je sporazum RR diven in božanstven.

— Beograd, 17. sept. (Izv.) Iz Zeneve poročajo, da so snoči novinarji Male antante priredili večerjo, na katero so bili povabljeni zunanji ministri Male antante in drugi delegati. Prisotni so bili zunanji ministri dr. Ninčić in Duca ter Stjepan Radić. Stjepan Radić je v daljšem govoru izpovedal svoj politični konfiteor in obujal obenem globok kes nad svojim prejšnjim razdralnim delom. Med drugim je naglašal, da je ustvarjen sporazum, ki bo trajen in ga ne bo ovrgla nobena negativna kritika. Hrvtaje so se res 70 let borili proti Madžarom, navajeni so bili protidržavnega delovanja in zato niso umeli voditi sedaj državne politike. Na čelu Srbije so osebe s politično skušnjo in prožeti ljubavi do države. Zanimiv je odstavek v njegovem govoru, ki priznava, da je Radić vodil negativno kritiko in pri tem pozabil, da on slabi dr-

žavo, da se socialne ureditve ne more doseči izven države. Hrvtaje smo govorili o pravicah, o pacifizmu, o ženskih pravicah, a Sbrl so govorili samo o državi.

Mi Sbrl in Hrvatje smo edina prava sellaška demokracija. Naše tradicije so delo, čast, čista ljubav in svoboda. Sellaška ljubav je prava plemenitost. Delavci so revolucionarni, mala buržuazija pa je brez duše. Čehi niso aristokracije, ker so industrializirani. Romuni in Slovaki so aristokracije. Z Ninčićem delava iskreno.

Dalje je Radić napovedal indirektno važne spremembe v diplomaciji, naglašajoč: »Sellaška aristokracija v kraljevem sestavi novo diplomacijo. Jaz sem bil neumen. Neumnost ima svoje meje. Sbrl in Hrvatji niso bili modri, ko so se prepirali za postalo. Sedaj je dosežen diven in božanstven sporazum.

Grupacija političnih strank za jesensko borbo

Vprašanje fuzije bosanskih muslimanov z Davidovićevo stranko. — Živahno gibanje v Vojvodini. — Naval vladinovec na samostojne demokrate. — Položaj SLS.

— Beograd, 17. septembra. (Izv.) Na dnevnem redu je zopet vprašanje fuzije J. M. O. z Davidovićevo demokracijo. To vprašanje danes zelo živahno komentirajo, ker je včeraj prisel v Beograd dr. Behmen, ki je imel daljša posvetovanja z Ljubo Davidovićem in drugimi demokratskimi prvaki. Vprašanje fuzije se ni povsem aktualno, ker mora o tem še sklepati kongres Davidovićeve stranke. Značilno pa je, da so morali po nalogu glavnega odbora JMO vsi muslimanski poslanci takoj pričeti posebno agitacijo po Bosni in Hercegovini ter se mora do 10. oktobra izvršiti popolna reorganizacija stranke in njenih krajevnih organizacij. Povsod se imajo izvršiti volitve strankinih funkcionarjev, naker se prične delo za zblizanje med JMO in Davidovićevo stranko. Muslimani hočejo, da Bosanci sami dajo inicijativno za nadaljno delo v skupščini.

V vojvodini je opažati živahno krajevnopolitično vrvenje. Radićali poskušajo na vseh krajih, da bi pričobili za sebe narodne manjšine in tako utrdili svoje pozicije proti samostojnim demokratom, ki jih smatrajo za najresnejše tekmece. Madžari se že pri-

bližujejo radikalom in skušajo dobiti od njih gotove koncesije. Tudi vojvodinski Nemci intenzivno razpravljajo o političnem položaju in poskušajo naslonitev na vladu RR. Vojvodinski klerikaci so v razkolu. Ena struja je za sodelovanje z Radićem, slabjša pa za skupni nastop s slovenskimi klerikali, oziroma dr. Koroščem.

Današnji beogradski politični listi, zlasti oni, ki zagovarjajo koalicijo RR, na dolgo in široko objavljajo in komentirajo članek »Političnega Glasnika« z naslovom: Zakon za samostojne demokrate in drugi članek: »U svim partijama prevrće«. V prvem članku je izrečena grožnja proti samostojnim demokratom, da se vporabi proti njim zakon za zaščito države. Drugi članek pa slika politično situacijo, ki je nastala po sestavi vlade RR. Razmotriva razne krize in polave v posamičnih strankah. Glede SLS pravi, da se tu vidi jasno dve liniji. Vraj Radićev v Slovenijo pa mora s časom prinesiti presrečanje. — Gorenji članek smatrajo splošno za prvi naval vladinih strank proti Pribečeviću, ki ga radikali smatrajo še vedno za zelo nevarnega obstoja sedanjega režima.

Pred zaključkom varnostnega pakta z Nemčijo

Francija sklene varnostni pakt z Nemčijo le glede renskih mej. — Vzhodne meje še odprte. — Nasprotovanje nemških nacionalcev.

— Dunaj, 17. septembra. (Izv.) Iz Londona, Berlina in Prage prihajajo kratka, a značilna poročila o sklenitvi varnostnega pakta z Nemčijo. Med britansko, francosko in nemško vlado je že dosežen popoln sporazum glede varnostnega pakta, ki se nanaša le na renske meje. Prihodnja konferenca pravnih strokovnjakov je le bolj formalnega značaja in ima izvršiti zgolj štilizacijo sporazuma z mednarodno-pravnega stališča. Ta konferenca ima samo formulirati sporazum, ki je že v bistvu perfekten med interesiranimi državami.

Največ je pripisovati vplivu in pritisku Anglije, da je prišlo do tako naglega sporazuma in da je Francija v marsikaterih točkah popustila. Vodilni državnik so pričani, da bo varnostni pakt povzročil tako v Franciji, kakor tudi v Nemčiji in drugih interesiranih državah splošno kritiko in vznemirjenje. Zato ima prihodnja konferenca strokovnjakov zgolj namen, da polagoma pripravi javnost na varnostni pakt.

Zadnje čase so se širile različne vesti, da se bodo pri sklenitvi varnostnega pakta poštevali interesi Češkoslovaške in Poljske. Praški »Narodni Listy« objavljajo iz

Londona poročilo svojega stalnega dopisnika, ki naglašja, da je varnostni pakt že gotov in konstatira na podlagi informacij, da je Francija privolila v to, da se problem vzhodnih meja posebej obravnava. Sedajni pakt, ki se ga udeležijo Velika Britanija, Francija, Belgija in močje tudi Italija, se tiče le zapadnih meja Nemčije, toda problem vzhodnih meja se prepušča skupno s problemom nemških pogodb o arbitražah s Francijo in njenimi zavezniki Poljaki in Čehoslovaki v nadaljno diskusijo.

— Berlin, 16. septembra. (W.) Zunanji odsek državnega zbora se sestane 23. septembra popoldne, da razpravlja o varnostnem paktu. Ni izključeno, da bo vlada odsek informirala o rezultatu posvetovanj ministrskega sveta, ki se vrše dva dni po preje.

— Berlin, 16. septembra. Tako francoska, kakor tudi angleška vlada sta povabili Nemčijo na skupno konferenco. Vabilo še točno ne določa kraja konference, ki se ima izvršiti koncem septembra ali v začetku oktobra. V političnih krogih živahno razmotirajo odklonilno stališče, ki so ga zavzeli nemški nacionalci napram varnostnemu

žavnem, nacionalnem in gospodarskem življenju pa bi bila, ako bi se nov program izvedel na področju našega parlamentarizma in demokratizma. In sicer na ta način, da bi se vladne krize in vladne koalicije ne povzročale na, danes lahko rečemo sporednih državnonpravnih vprašanjih, marveč le radi stvarnih diferenc glede pozitivne zakonodaje, tječ podrobnih določil zakonskih osnutkov.

Vladna kriza naj ne izbruhne več radi tega ali onega sporazuma, radi Srbob, Hrvatov ali Slovencev, ki jih ta-

rejo vse druge skrbi, kakor državnonpravna vprašanja. Diference se naj polavijo radi zakonov, radi državne uprave, radi finančne, davčne ali carinske politike, radi načelnih naziranj o bodočnosti države ali radi agrarizma, če hočete, in industrializma, radi prometne politike, ali radi naših prosvetnih in kulturnih razmer. Take krize bi pomenile pravi blagoslov za napredek države. Če bi sedanja vlada hotela priprejati k takemu razvoju naših političnih razmer, tedaj bi bili mi prvi, ki bi ne štedili z priznanjem

paktu. Nasprotovanje nemških nacionalcev ni samo politično — taktičnega, marveč tudi načelnega značaja. Vsebine resolucij, ki jih pošiljajo krajevne organizacije glavnemu vodstvu, ni precejevati. Nasprotja med zunanjim ministrom dr. Stresemannom in nacionalci so vedno večja ter ni izključena možnost vladine krize.

Svečanosti na Lovčenu

Kraljevo potovanje. — Proslava po solah.

— Beograd, 17. septembra. (Izv.) Po današnjih poročilih iz Skoplja in Crne gore se povsod pripravljajo na najsvečanější sprejem kralja. Iz vseh krajev prihaja narod v mesta, da pozdravi kralja kot svojega gospodarja in vladarja. Iz Dečanov je danes kralj odšel na preje v Peči in nato je krenil proti Andrijevici. Pot ga je vodila tudi čez planino Čokor, visoko 1800 metrov. Kralj je obenem prisostvoval svečani otvoritvi na nov zgrajene ceste Peči Andrijeviča. Kralj obedi v Beraneh, prenočuje pa v Kolašinu.

— Beograd, 17. septembra. (Izv.) Prosvetno ministristvo je odredilo, da se po vseh solah na dan lovčanskih svečanosti dne 21. t. m. vrše predavanja o pomenu vladke Njeuša Petrovića in o njegovem delovanju. Minister ver Miša Trifunović položi na spomenik na Lovčenu v imenu vlade krasi srebri venec.

Ureditve francoskih dolgog Ameriki

— Pariz, 16. septembra. Danes odpotuje finančni minister Caillaux v Ameriko. Včeraj je bila seja ministrskega sveta, ki je zelo obširno razpravljalo o problemih francoske zunanje politike. Francoska pogajanja z ameriškim vladnim zastopniki bodo trajala samo 10 dni. Po poročilih iz Washingtona je ameriški finančni minister Mellon predlagal Franciji, naj ostanejo pogajanja glede ureditve francoskih dolgog tajna. Francoska vlada se je izjavila tudi za to, da se varuje o poteku pogajanj strogo molčečnost. Tako Amerika, kakor tudi Francija se boji, da ne bi nastale velike težkoče, če bi bila pogajanja javno oziroma bi se vsebina pogajanj objavljala. Objavi se le končni rezultat pogajanj in to šele takrat, ko bo podpisana zadnja sporazumna pogodba o plačilu dolgog. Francoska javnost smatra Mellonov prelog o tajnosti pogajanj za zelo nevaren ter izraža bojazen, da Amerika stavi zelo stroge pogoje.

— Pariz, 16. septembra. Francoska komisija je danes popoldne odpotovala v Cherbourg kjer se ukrca na parnik »Paris«, ki odpluje v Newyork. Od tu potuje komisija s finančnim ministrom Caillauxom na čelu s posebnim vlakom v Washington. Pred odhodom je izjavil Caillaux: »Potujem v Ameriko da rečem Amerikancem: Francija je pripravljena plačati! Potujem v pripravljeni, da bodo naši prijatelji preko Oceana dovolj uvideli in poslovali, da sprejmejo naše predloge za ureditev dolgog. Naš uspeh v Ameriki okrepi kredit Francije.

Konferenca narodnih manjšin v Ženevi

— Beograd, 17. septembra. (Izv.) Iz Zeneve javljajo, da se 15. oktobra tam sestane zastopniki narodnih manjšin iz vsega sveta. Na tej konferenci zastopa narodne manjšine v Jugoslaviji nemški poslanec dr. Emil Kraft. Konferenci prisostvuje tudi zastopnik jugoslovenske narodne manjšine v Italiji. Ta konferenca sprejme obširno resolucijo, ki bo zahtevala, da se določila o zaščiti narodnih manjšin vporabljajo in spoštujejo za vse narodne manjšine na svetu.

TRGOVINSKA POGODBA Z AVSTRIJO

— Dunaj, 17. septembra. Avstrijska zvezna vlada je uradno obavila, da stopa s 16. t. m. v veljavo dne 3. septembra t. l. na Dunaju z Jugoslavijo sklenjena trgovinska pogodba. V uradnem listu »Wiener Z.« je objavljena nova carinska tarifa za blagovni promet med obema sosednjima državama. Dunajski listi objavljajo izjavo avstrijskega poslanika v Beogradu Hoffingerja, ki med drugim naglašja: Zavedam se, da je zahtevala pogodba na obeh straneh žrtve, in vem prav dobro, da pogodbo sedaj ostro kritizirajo. To tudi ni drugače mogoče, ker gre za obsežen kompleks vprašanj, ki jih ravno predstavlja trgovinska pogodba dveh, na gotovi stopnji razvoja stoečih držav. Dejstvo, da so te težkoče premagane in da so vsi spori poravnani, dokazuje, da dobri sosedje na dejo vedno sredstva in pota za sporazum in da obe državi želita ostati dobri sosedl.

NEMČIJA PLAČALA MILIJARDO ZA REPARACIJE

— Berlin, 16. septembra. Generalni agent za reparacijska plačila objavlja, da je Nemčija v avgustu plačala na račun vojne odškodnine 76.253.000 zlatih mark. Od tega zneska pripade: a) Veliki Britaniji 11.772.000, b) Franciji 36.430.000 in c) Belgiji 7.539.000. Reparacijska plačila Nemčije po Dawesovem načrtu znašajo v prvem letu do 31. avg. 1925 celokupno 1.000.457.572 zlatih mark. Dne 15. septembra je Nemčija plačala prvi obrok za drugo leto in sicer 30 milijonov zlatih mark. Obrok je izplačala državna banka na račun generalnega agenta za reparacije.

USPEHI FRANCOSKIH ČET V MAROKU

— Pariz, 16. septembra. (Izv.) Iz Maroka javljajo, da je francoska operativna armada zasedla v odseku Bibana Mezraon. Severno Uerge se je udalo 600 rodbin. Maršal Lyautey je prisel v Casablanca. Ministrski predsednik Painlevé je izjavil, da se pripravljajo v Maroku vojne operacije naj obsežnejšega sloga in da se izvrše popreje nego prične deževno vreme. V bližini Feza so Marokanci ustavili avtomobil, v katerem je bil tudi vojni poročevalec »Action Française«. Razvil se je kratek boj, napadaleci so se umaknili. Poročevalec je bil ranjen v nogo.

INTERPARLAMENTARNA KONFERENCA V WASHINGTONU

— Washington, 16. septembra. Državni tajnik Kellogg je odpisal ameriškim generalnemu konzulu v Londonu navodilo, da prekliche komunističnemu angleškemu poslancu Saaladwalli potni vizum, ki mu je bil izdan za potovanje na interparlamentarno konferenco v Washingtonu. Preklic utejuje ameriška vlada s tem, da Amerika ne more trpeti anarhistične agitacije. Komunistični poslanec Saaladwalla je bil določen od poslanske zbornice v angleško delegacijo za Washington.

Borzna poročila. Ljubljanska borza.

ZITNI TRG
Pšenica baška, fco n. p.: blago 255; pšenica domača, fco Ljubljana: denar 260; koruza slavonska, fco Postojna tra, 1 vagon: denar 224, blago 224, zaključek 224; oves slavonski, par, Ljubljana: blago 175; bučne peške orig., fco n. p.: blago 390; laneno seme la, fco Ljubljana: denar 550.
LESNI TRG
Smrekovi ali jelovi hlodi, fco nakl. p.: denar 220; deske pod mero 25 mm, fco meja: 495; madrieri 75/200, 4—8 cm, monte, fco meja: denar 585, blago 595; bukova drva 1 m dolžine, fco n. p.: 5 vagonov, denar 1750, blago 1750, zaključek 1750.

EFEKTI
2½% drž. renta za vojbo škodo 340; 7. odstotno invest. posojilo iz leta 1921. 7950; Celjska posojilnica d. d. 201—202; Ljubljanska kreditna banka 225—240; Merkantilna banka 101—105; Prva hrvaška štedionica 960; Kreditni zavod 175—185; Strojne tovarne in livarne 100; Trboveljska premogokopa na družba 38—390; Nihag d. d. 38—41; Strojne tovarne d. d. Ljubljana 165—185; 4½% kom. zad. dež. banke 20—25; 4½% zast. l. Kr. dež. banke 20—25.

Zagrebska borza.

Dne 17. septembra. — Sprejeto ob 13.
Devize: Curih 1081—1089, Praga 16568—16768, Pariz 264—268, Newyork 5585—5645, London 271625—273625; Trst 22883—23123, Berlin 1332—1342, Dunaj 00787—00797.
Valute: dolar 55.15—55.75, lira 22630 do 22870.
Efekti: 7% inv. pos. 1921 821, 2½% drž. rente za ratno štetu 337—388, Ljubljanska kreditna 220; Centralna banka 11, Hrv. esk. banka 144—145, Kreditna banka Zagreb 139—140, Hipotekarna banka 74—75, Jugobanka 120—122, Prastedionica 978—985, Slavonska banka 65—66, Eksploatacija 50.50—51.50, Drava d. d. Osijek 250, Sečerača Osijek 520—550, Nihag 38.50, Gutman 420—430, Slaveks —, Slavonija 51—52, Strojne tovarne —, Trboveljska 380—390, Union paromlin 420, Vevče 125.

Inozemske borze.

— Curih, 17. sept. Borza: Beograd 9,225, Pariz 24.45, London 25.11, Newyork 518, Berlin 21.15, Pariz 15.35, Dunaj 0,007305, Milan 1.233.
— Trst, 17. sept. Predborza: Beograd 43.50—43.75, Pariz 115.50—115.75, London 118.00—119.10, Newyork 24.50—24.55, Praga 72—72.75, Curih 474—475, Dunaj 0,0350—0,0349

Pismo iz Prage.

Sklicanje senata in zbornice. — Kdaj bodo volitve? — Ureditev uradniških plač. — Stranka real istov? — Izjava Sokolstva glede udeležbe pri volitvah. — Uspeh jugoslovenske ekskurzije na veles ejmu.

15. septembra.

Politična bodočnost v zadnjem času ni imela dosti trdnih opor, sodilo se je o njej le po ugibanju in tavalu v negotovosti. Trdilo se je, da se parlament v sedanji sestavi sploh več ne snide, za bližnje volitve so se navajali termini itd. V teh dveh najvažnejših rešah se je dosegla končna jasnost: parlament je sklican, in sicer na 17. t. m. senat, na 18. t. m. poslanska zbornica in dan volitve je določen provizorno na nedeljo 15. ali 22. novembra t. l. Voliti se ima v zbornico in v senat, čeprav je slednji proti svojemu razpustu protestiral. Funkcijska doba senatorjev poteče šele leta 1928.

Ker se posvetovanja »petke« še niso končala, je tudi delovni program parlamenta začen: nahaja se v njem nova volilna reforma in štiri državno-uradniške osnove, za njimi pa pride na vrsto državni proračun. Zbornica bo zasedala tudi še prvi teden v oktobru in senat teden dni dalje. V tem zasedanju se imajo tudi urediti dohodki državnih namestitev. Z novim sistemom se zboljšajo plače in popravijo smote, storjene s takozv. nivelizacijo. Uradništvo se deli v štiri razrede po sedem plačilnih stopenj. Vedno po treh letih prihaja v posameznih stopnjah napredovanje. Poleg plače, ki sega od najnižjih 9000 Kč do 78.000 Kč, dobe uradniški funkcijsko doklado (v I. razredu 5.100 Kč) in doklado na otroka letnih 1.800 Kč, na 2 otroka 3.000 Kč, od 3 do 6 otrok po 900 Kč. Nastavljenici so razvrščeni v tri plačilne stopnje in napredovanje (po treh letih) ima 10 vrst. Plače je od 6.300 do 13.056 Kč poleg funkcijske doklade. Prispevek za otroka 1.200 na 2 otroka 2.100, od 3 do 6 po 900 Kč.

Realistični klub v Brnu je na pobudo univ. prof. dr. I. Arnošta Blahe na zaupnem sestanku sklenil ustanoviti lastno politično stranko na Moravskem in izdati oklic za volitve. Zraven je odklonil vabilo nove »narodne stranke delav«, da bi v njo vstopil. Ta stranka je računala s tem, da se priklapi k nji

mno moravskih narodno-demokratskih organizacij, toda te nasprotno nastopajo proti njeni stvaritvi. Istodobno z brnjskimi realisti so imeli tudi v Taboru na Češkem sešestanek, na katerem so se izrekli proti ustanovitvi politične stranke. K izstopivšim članom narodne demokracije na Moravskem se je pridružil bivši trgovinski minister dr. Adolf Stránský. Vsled izstopa nekaterih članov iz narodne demokracije na Moravskem je bilo potrebno izvršiti volitev novega predsednika izvršnega odbora te stranke na Moravskem. Izvoljen je ožumski župan dr. Fischer. Ker so se o Sokolstvu širile krive vesti, glede nje ove udeležbe pri prihodnjih volitvah, je izdalo predsedništvo češkoslov. Sokolske Obce izjavo, da Sokolstvo kot celota ne pojde z nobeno danes obstoječo politično stranko, tudi ne z drugo, ki šele vznikne, ne vstopi v nobeno politično stranko in se ne dogovori z nobeno za politično obveznost. Čini glasujejo za osebe, v katere imajo zaupanje, da bodo pri svojem političnem delovanju uprlevali sklep sokolskega občnega zbora in bodo delovali za izpolnjenje republike v duhu narodnega sokolskega programa.

XI. pražki jesenski velesmej, ki se je baš končal, je osredotočil tokrat 2260 razstavljalcev iz 18 držav. To je najvišje število, ki je bilo doseženo na poslednjih petih velesmejih. Radi tega se je moralo razstavišče povečati za drugo, katero je postavljeno na delu zemljišča, kjer bodo zgrajena veletirna poslopja. Pozornosti je bila deležna jugoslovenska ekspozicija, ki je bila poleg obsežne priprave za njo lepo urejena in ni zgledala svojega cilja. Načelno mesto je zavzemala ekspozicija državnega tobačnega monopola, kjer je bil izložen surovi tobak in izdelki iz njega. Dober uspeh je dosegla tudi turistična razstava »Jadranske straže« in turističnega odbora »Adria« češkoslov. jugoslov. Lige.

J. K. S.

Prosveta

Leon Fall

Včeraj jutraj je preminil v svoji vili v Lajzerstrasse na Dunaju najznamenitejši dunajski operetni kompozitist sedanosti, Leon Fall. Pred štirimi tedni se je napotil v Karlove Vare, da si popravi zdravje. Od tamkaj pa se je moral vrniti na Dunaj ter leči v Cottage sanatorij. Kmalu so zdravniki uvideli, da je lečenje in zdravljenje zaman in so ga dali prepeljati na dom, kjer je včeraj jutraj v prisotnosti brata Riharda izdihnil dušo. Leon Fall je bolehal na raku. V zadnjem času je bolezen zavzela tako hude oblike, da je bila rešitev izključena.

Leon Fall ne zapušta otrok. Z njim je zgrubila dunajska opereta svojega najpomembnejšega predstavnika. Poleg Franca Lehara in Oskara Straussa je bil Leon Fall operetni kompozitist najbolj duhovitih melodij. Fall je začel kot vojaški kapelnik, kar se čuti tudi v njegovih najpomembnejših kompozicijah. Pred 23 leti je v Berlinu napisal svojo prvo opereto »Poredni deklici« in jo vprizoril čisto šablonski. Delo je spremljal na klavirju sam, štiri glavne vloge so prepevali neki tedanji berlinski pevski komiki. Leon Fall je opozoril naše kritike šele z opereto »Rebel«, ki pa tudi ni prodrla in koje melodije je pozneje vprašal za opereto »Preljubi Avguštin«. Prvo delo, ki je neslo njegovo ime daleč preko Atlantskega oceana, je bila opereta »Dolarška princesa«. Melodije te operete so preko noči zaslovene po vsem svetu ter ustvarile skladatelju svetovni sloves. Opereta se je najprvo vprizorila na dunajskem gledališču »Theater an der Wien«. Drugo veliko Fallovo delo je bila opereta »Ločena žena«. Od tu dalje so se operetni direktorji, založniki in libretisti že bili za Fallova

dela. Fallovo delo je bila sigurna zmaga gledališča, ki ga je vprizorilo. Fallove opere so se navadno držale po celo leto, vsaj v velikih mestnih centrih Evrope in Amerike. Nato je Fall napisal celo vrsto minih, skrajno melodioznih operet, kakor »Lepa Rizeta«, »Veseli bratci«, »Veseli seljaki«. Tudi z opero se je poizkusil, ni pa mogel prodreti v Dresden. Pred tremi leti je Fall napisal »Pompadurko«, ki pomeni največji skladateljski uspeh vseh časov. Leon Fallova glasba ni dunajska v smislu, ordinarnih dunajskih popevk. Raje se naslanja na francosko melodioznost. Po »Pompadurki« je Leon Fall napisal še zvočnejše in melodioznejše delo, »Sladke kavalirje«, ki pa niso dosegli uspeha »Pompadurke«. Predvsem radi tega, ker tega dela ni krepila tako imenitna igralka in pevka, kakor Fritz Massary, ki je igrala prvo »Pompadurko«. Pred par dnevi je Fall poklical k smrti postelji direktorja Marischko, voditelja gledališča »Theater an der Wien« in mu izročil ravnokar dokončano komorno opereto »Ali me ljubiš« po francoskem vzoru »Ta bouche«. Delo ba je prekaša vse ostale Fallove opere.

Fall je bil iz muzikalne rodbine. Njegov oče je bil vojaški kapelnik. Priporočilo, da je oče v prejšnjih časih pomagal sinu tako pri komponiranju melodij, kakor pri instrumentiranju operet. Brat Rihard žanje z lahko in cukreno glasbo velike uspehe, dočim je brat Sigrid udan resni glasbi.

— Romunska gledališča. Jesenska sezona bukareštanske opere se prične z »Borisom Godunovim«, ki je preveden v romunščino. Režijo in dekoracije je prevzel ruski umetnik Fedorov. V Kišinevu pravilno opera v romunskem prevodu »Ev-

genija Onjegina«. V zimski repertoar dramskega gledališča v Bukarešti je sprejel »Stric Vanja« in »Višnjeve vrte Čehova«. Mesec na vasi« Turgenjeva in »Anfisa« Andrejeva. Tudi ruski balet je prišel v Romunijo do veljave. Operno gledališče v naštudiralo Rimskega Korskakova »herezad«.

— Priglasila gledaliških abonmov za abono v sezoni 1925/26 se od petka, 17. t. m. dalje sprejemajo v pisarni knjigovodstva v dramskem gledališču vsak dan dopoldne od 9.—12. in popoldne od 3. do 5.

— Za vršitelja dolžnosti direktorja drame v Zagrebu bo imenovan mladi, talentirani hrvatski dramatik g. Josip Kužndžić.

— Zbori. Mesečna revija za novo zborovsko glasbo. Urejuje Zorko Prelovec, izdaja pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani. Deveta in deseta številka (september in oktober) prinašata E. Adamičev daljši, zelo učinkoviti mešani zbor »Kresovale tri devojke« na O. Župančičevo besedilo, dalje dve posrečeni harmonizaciji jugoslovenskih narodnih pesmi »Suzno oko moje«, »Vozila se šajka« Jospina Brnobića in E. Adamičev mešani zbor s sopranskim solom »Mara na jezuru«. Skladbam sta priložena vabilo na slavnostni koncert »Ljubljanskega Zvona« dne 5. oktobra t. l. in prospekt za novo, v založbi pevskega zbora Glasbene Matice v Ljubljani izšlo

Pevsko vadnico Fr. Marolta. — »Zbori«, ki bodo drugo leto izhajali povečani s literarno prilogo, se sami pripravljajo.

— Nova drama Pečije Petrovića. Pečije Petrović je pravkar dogotovil novo dramo in jo predal zagrebški draml v vprizoritev. V tej draml se Petrović oddaljuje od dosedanjih svojih seljaških predmetov ter je dramo osnoval na problemu iz malomeščanskega življenja.

— Maksim Gorkij se naseli trajno v Italijo. Sotrudnica tržaškega »Piccolo« F. Gividi je posetila Maksima Gorkega, ki se je naselil v Sorrentu. Pisatelj živi zelo skromno. Hodi vedno v svoji priljubljeni ruski »rubaske« in se drži večinoma v svoji vili. Pod vplivom južnega podnebja se mu polagoma vrača zdravje. Iz Sorrenta urejuje svoj list »Biseda«, ki izhaja v Berlinu. Gorkij se ne misli vrniti v Rusijo. Novinarki je Gorkij izjavil: »Nameravam ostati trajno v Sorrentu. Prijatelji me vabijo v Rusijo, toda zdravje mi ne dovoljuje dolgega potovanja. Toplo podnebje mi je nujno potrebno. V tem skromnem kotičku se počutim zelo dobro. Kolikor mi dovolijo zdravniki in prijatelji, se pečam tudi z literaturo. S politiko in novinarstvom se iz principa ne ukvarjam. Zdač pišem roman. Vsebine vam se ne morem povedati. Pišem tudi povest iz življenja tukajšnjega prebivalstva. Ta povest izide kmalu najbrže v »Bisedi«.

Porotne obravnave

Ljubljanska porota

Stanek Molk oproščen

V Ljubljani, dne 17. sept.

Včerašnja tajna razprava je trajala do 17. ure popoldne, nakar se je zopet priložila za javnost. Porotniki so dobili 5 vprašanj, a so po kratkem posvetovanju zanikali vprašanje glede umora, uboja in prekoračenja silobrana, potrdili pa so vprašanje o nepremagljivi sili, vsled česar je bil Molk popolnoma oproščen. Drž. pravnik je prijavil ničnost. Molka je zagovarjal dr. Knaflic.

Danes se vršite dve obravnavi. Prvi slučaj je

Turka v Litiji

(Predseduje višji sod. svetnik Mladič, votansta sta sod. svetnik Vidic in sodnik dr. Petelin, državno pravdnikstvo zastopa dr. Mastnak, zagovornik dr. V. Krečič, izvedenec psihijatra dr. Šerko in dr. Obšil, sodni zdravnik dr. Travner.)

Obtoženec je 28 letni trgovec v Gradcu pri Litiji Stanko Lap, da je dne 16. aprila t. l. v svoji trgovini ustrelil odatnega posetnika in trgovca, 31 letnega Andreja Turka, doma iz Višnje gore. Dogodek opisuje obtožnica sledeče: Obtoženi Lap ima blizu kolodvora v Litiji špekerijsko trgovino v pritličju, zadi za trgovskim lokalom je mala sobica za zajuterkovalnico. — Obtoženec je poročen z Jakobino roj. R. Kakor zatrjuje ta, je bil mož, dasi bolehen, razburjen narave, z njo vedno dober in ji kazal dosti ljubezni. Osobito ni zapazila pri svojem možu nikdar kakih znakov ljubosumnosti. Ta trditve pa je malo verjetna, ker govore priče drugače.

V bližini je živel Andrej Turk s 27letno ženo Aglico, kakor slednja zatrjuje, v srečnem zakonu. Andrej Turk je bil zdrav človek, velik veseljak, ki je pač mnogo govoril. V družbi se je rad bahal s svojimi uspehi pri ženskah. Radi take neuteleljene žalitve je bil že tudi obsojen na 6000 K globe, oziroma 1 mesec zapora. Toda tudi kasneje je še renimiral s svojimi ljubavnimi uspehi pri ženskah. V tem smislu se je tudi okoli 15. marca t. l. izrazil proti Jelnikarju, ko sta šla mimo Lapove trgovine. O teh žaljivih govoricah sta zvedela tudi obtoženi Lap in njegova žena Jakobina, ki je na poziv obtoženca naročila dne 14. aprila t. l. v pisarni notarja dr. Krečiča v Litiji proti Turku tožbo zaradi žaljenja časti.

Dan po naročeni tožbi sta se zakonska Lap sešla v gostilni pri »Urški« v Litiji s Turkom, s katerim sta tudi sicer v družbah dosti občevala, vendar se obtoženi ni hotel več s Turkom meniti, ker je bila proti njemu že naročena tožba, o kateri pa Turk očitno ni nič ni vedel.

Obtoženi je s svojo ženo okrog 14.24. ure zapustil gostilno in odšel domov. Dan po prišedi sta se zakonska pogovarjala tudi o Turku in ovađbi proti njemu. Pri tej priliki je žena priznala, da se je nekoč

sestala s Turkom v Ljubljani in da jo je takrat posilil. To priznanje je bilo usodno. Lapa so obile solze, tolkel je z glavo ob posteljo in tožil, da je njegova sreča uničena. Drugo jutro, t. j. 16. aprila t. l. je obtoženec vstal pred 8. uro in se napotil v pisarno dr. Krečiča. Že pred pisarno je natekel na notarskega kandidata dr. Jenka, ki je takoj opazil na obtožencu znake prečute noči in silno razburjenost. Obtoženec je nato zaupal dr. Jenku ženo priznanje in ga pozval, da naj proti Turku kaj ukrene. Dr. Jenko je uvidel, da ne kaže vlagati ovadbe radi posilstva. Da mu da priliko za pomiritev, je pozval obtoženca, naj mu v svojo informacijo pošlje ženo v pisarno. Obtoženec je nato v silni duševni depresiji odšel domov, a četrte ure nato je prišla v pisarno njegova žena Jakobina, kateri je dr. Jenko odsvetoval, delati ovadbo radi posilstva, pač pa naj vloži zasebno obtožbo zaradi Turkovih žaljivih govoric. Nato se je okoli 10. dopoldne vrnila Jakobina domov.

Okoli 11. so prišli v obtoženčevo zajuterkovalnico Jože Borisek, Fr. Gorenc in na svojo nesrečo tudi Andrej Turk. Sedeli so pri eni mizi, stregel jim je obtoženec. Ko so se ti gostje ravno razgovarjali o neki pravdi, je pristopil obtoženec iz trgovine v zajuterkovalnico, se postavil tri korake od Turka in ga vprašal: »Turk, sedaj mi pa povej, zakaj si »mojo ženo posilil?« Turk je zardel ter tajil, nakar mu je obtoženec odvrnil: »Sama mi je priznala!« Nato je brez nadaljnjih besed segel v žep, izvelkel browning - revolver, oddal strel na Turka in zbežal iz zajuterkovalnice v trgovino in od tam na cesto. Priča Borisek, ki se je bal obtoženčevega povratka, je skočil iz zajuterkovalnice v vežo, tesno za njim pa Andrej Turk. Po preteku ene minute se je vrnil obtoženec skozi trgovino, skočil za bežečico v vežo in ustrelil iz neposredne bližine. Turk je imel še toliko moči, da je stekel preko ceste k zdravniku dr. Premrovu, kjer je bil tudi že kot priča pod prisego zaslišan, zatrjeval je, da ni imel nikdar z Jakobino Lapovo nedovoljenih odnosov. Turk so brž odpravili v Ljubljano, kjer je bil v Leonšči takoj operiran, toda operacija je ostala brezuspešna, ker je Turk naslednjega dne umrl na notranjem izkvarjenju.

Obtoženec dejanje priznava in se zagovarja, da je bil silno razburjen in potrt in je v tem strašnem duševnem razpoloženju izvršil zločin. Izvedenec psihijatra, ki sta obtoženca preiskala, povdarjata v svojem mnenju, da obtoženec ni duševno bolan, da tudi za časa inkriminiranega dejanja ni obstojala pri njem nikakršna duševna bolezen, pač pa, da je obtoženec v stanju žalosti in obupa, zagledavši krivca, prišel v tako velik afekt, da je ta afekt zatemnil njegovo razsodnost tako, da se ni zadostno zavedal svojega dejanja, katero je izvršil z nepremagljivo silo. Zasliševanje priči je trajalo skoraj 3 ure. Najznačilnejše so bile izpovedi pri dogodku navzočih priči, Jos. Boriska, Fr. Gorenc in Jak. Smrekarja, ki

v postelji mrtvo. Pokopana je tu v rodbinski grobnici. Tudi grofica Gizela je umrla tu.

Kdo pa je bila ta grofica Gizela?

— Bila je hči nekega bavarskega grofa. To je bilo za časa tridesetletne vojne. Pokojni princ je služil takrat v Wallensteinovi armadi. Samo pod tujim imenom. Grofica Gizela se je zatebala vani do ušes in ko je izvedela, da se mudi princ v Wallensteinovem taboru in da je njen oče s sinovi vred padel na bojišču, se je preoblekla v pažo in pridružil princu. Pokojnega princa je ta vdanost menda zelo ganila. Ker se je bil vojne že naveličal, je prišel z grofico v ta grad in se z njo poročil. Nosila je sicer žalno obleko, toda bila je lepa kakor kraljica s svojim snežnobelim obrazom in bleščajočimi očmi. Pet ali šest let sta preživela zelo srečno. Nato je tudi grofica Gizela zbolela in umrla kmalu po porodu sinčka. Dete je živelo samo nekaj mesecev. Oba sta pokopana tu v rodbinski grobnici.

— Ali ni pokopana tu razen omenjenih dveh še kaka druga ženska, s katero je živel Narajana v intimnem razmerju? — je vprašal Supramati in se čedalje bolj čudil.

— Seveda. Krasotica Saracenska, Izolina in še ena. Vse te ženske je pripeljal s Tirolskega, ko je v ondotni grad udarila strela tako, da je posloplje pogorelo.

— To Saracenko je pripeljal bržkone po križar-

skem pohodu

Mariborska porota

Peč v krizi

Pred porotniki se je včeraj zagovarjal bivši pekovski mojster Stefan Steinauer iz Ljutomeru. Pred tremi leti je odprl v Ljutomeru pekarijo, ki je sprva zelo uspevala, kasneje pa so se pojavile razne težkoče. Naraščajoči davki in drugi izdatki so kmalu poglgnili Steinauerja v dolgove. Parni mlin v Čakovcu mu je ustavil dobavo moke, ker je Steinauer podjetju dolgoval 12.500 dinarjev. Steinauer pa si je znal pomagati. Kupoval je moko pri drugih tržkah, zato je še bolj zabredel v dolgove. Ko že ni vedel izhoda, je skušal pobegniti na Madžarsko. Upniki pa so njegov beg preprečili in tako se je moral obtoženec pri včerašnji razpravi zagovarjati radi goljufije. Pri razpravi je obtoženec skušal dokazati svojo nedolžnost, trdeč, da je redno plačeval svoje dolgove, da pa je zadnje čase zabredel tako globoko v dolgove, da se ni mogel več rešiti. Sodišče je stavilo porotnikom samo vprašanje glede goljufije, ki pa je bilo z 9 glasovi odklonjeno. Obtoženec je bil oproščen. Razprava je bila jasen dokaz krize in stagnacije v mali obrti.

Uboj ali nesreča

Popoldne se je že vdrug zagovarjal pred poroto pomočnik delavca Stefan Hozjan. Hozjan je v družbi raznih tovarišev izvršil vsem pri posetnici Hozjan ter ustrelil vsem sina Stefana, ki se mu je stavil v bran. Med preiskavo je Hozjan svoje dejanje popolnoma priznal, pred poroto dne 22. junija t. l. pa popolnoma zanikal, trdeč, da so ga ti ki izpovedi pristili orožniki, ki so ga tepli. Ker je to potrdilo več priči, je bila razprava preložena ter uvedena nova preiskava. Pri včerašnji razpravi je bil obsojen na pet let težke ječe.

Politične vesti

— Svoboda katoliške cerkve zahteva naša klerikali in Koroščeva »Nasla Strazha« povdarja v svojem članku »Klerikalizem in katolicizem«: »Mi zahtevamo za katoliško cerkev svobodo, neodvisnost in pravo za nemoteno delovanje«. Prav. Ta svoboda in neodvisnost je takoj pri rokah: treba je samo izvesti ločitve cerkve od države! Na delo torej za svobodo in neodvisnost cerkve! Naj dr. Korošec, dr. Hohnjec in dr. Kulovec vložijo v parlamentu predlog za »popolno osvoboditev cerkve«, to je za ločitev cerkve od države in prepričani so lahko, da bo ta zakon v pospešenem postopanju in bloc sprejet v dveh dneh. Evo, kako široko polje se odpira našim klerikalcem za uspešno delo. Ako je svoboda cerkve res njih ideal, kakor zatrjujejo, naj sežejo po njem, ko se jim naravnost ponuja. Pašića, Radića, Pribičevića, Davidovića in morda Spaha imajo v tem vprašanju gotovo na svoji strani! Torej, na noge!

— Edina Pašićeva skrb. Te dni je Nikola Pašić odpotoval iz Kopalnice Evians les Bains na francosko riviero. Pašić je v politiki in diplomaciji znamenita oseba, zato se ni čuditi, ako so mu povsod za petami novinarji, da ujamejo od njega to ali ono izjavo. Tudi pri njegovem odhodu v Monte Carlo je bilo tako. Toda Pašić ni mož gostobesednosti. Kljub temu, da so novinarji silili vanj, naj jim poda o tem ali onem vprašanju kako izjavo, je Pašić dosledno molčal. Zaman. Reporterji so vedno bolj silili vanj. Da se jih končno otrese, se je okrenil in z najresnejšim obrazom izjavil: »Edino eno skrb še imam, da oženim prestolonaslednika, potem pa se takoj umaknem v privatno življenje!«... Reporterji so razumeli in nato pustili starega državnika na miru.

V. L. Krizanovska:

V kraljestvu nesmrtnih

Roman.

— To je zelo težko, kajti v taki samoti so človeku sorodniki posebno dragi.

Oskrbnik si je obrisal solzo iz očesa. Tudi Supramati je povsili glavno. Bridkost in tuga, ki ga je včasih mučila, ga je vnovič obšla. Kmalu je pa premagal to čustvo. Porinil je od sebe krožnik in vstal.

— Zdač, dragi prijatelji, mi pa pokažite grad. Zelo rad imam ta stara srednjeveška gnezda. Vedno so polna starinskih predmetov, ta grad je pa še posebno dobro ohranjen.

— Sto let bo tega, kar je bil malo razdejan, toda vaš pokojni brat je vse skrbno popravil in ni dovolil, da bi kaj spremenili. Zdač lahko zopet stoji sto ali dvesto let.

Z največjim zanimanjem si je Supramati ogledal notranjost gradu, kjer je imela vsaka dvorana, vsak stolp in obokana galerija svojo legendo, ki mu jo je Tortose na kratko povedal. Kljub temu, da so bile povesti zelo kratke, se je Supramati prepričal, da so igrane pri pradavnih lastnikih gradu, kakor tudi pri Narajani, ženske vedno važno vlogo.

V pritličju si je Supramati ogledal zbirko orožja, ki po številu sicer ni bila posebno bogata, pač pa so bili tu zbrani sami redki in dragoceni predmeti.

52

Nato sta odšla v podzemlje, kjer mu je Tortose pokazal iz skale izsekane samotne celice in temnice. Vrata dveh stražnih ječ so bila zaprta. Oskrbnik se je prekrizal in omenil, da imajo te temnice svojo tragično zgodovino.

Supramati bi bil rad pogledal v eno teh celic, kjer se je skrivala marsikaka krvava drama preteklosti, ker je pa opazil bojazen na oskrbnikovem obrazu, se je odrekel tej želji. Tortose je hotel menda napeljati pogovor drugam in zato je takoj povabil priča, naj mu sledi v klet.

Klet je bila zelo obširna. Dva masivna stebra sta podpirala obokani strop, od stenah so stali v dveh dolgih vrstah ogromni vinski sodi. Vse je bilo pokrival mah. Na vsakem sodu je bila pribita namesto etikete kovinska ploščica; na teh ploščicah je bilo napisano, kako se vino imenuje in koliko je staro. Poleg tega so bile po vseh kotih v pesek zakopane steklenice stare žlahtne kapljice.

Sredi kleti je stala okrogla miza in par klopi. Od stropa je visela na železni veržici leščerba, v kateri je gorelo olje. Rdeča, drhteča luč je odsevala na velikem srebrnem podstavku in zlatih majolikah.

— A! Kaj ste že razsvetlili klet meni na čast, — je dejal Supramati smeje.

— Ne, vaša svetlost! Te kleti nikoli ne pustim v temi. Sicer pa, izvolite sedeti, da si malo odpočijete in popijete nekaj kozarčkov najstarejšega vina, kar ga premore ta klet. Pokojni princ je vedno ho-

dil v klet, kadar je praznovati svoj prihod. Tu sem mu nalival najboljšee kapljice in pila sva na njegovo zdravje. No, zdravja je bil hvalabogu vedno trdnega.

— Toda, dragi Tortose, če si privoščim po tem, kar sem popil pri zajtrku, še tu nekaj kozarčkov, bom pijan kot muha — je dejal Supramati smeje.

— Takoj se vam pozna, princ, da ste postali nesmrtni šele nedavno, sicer bi pač morali vedeti, da nikoli ne boste pijani, — je odgovoril Tortose in se lukavo nasmehnil.

— Če je tako, pa kar sem z njim; pa tudi sebi nalijite kozarček, — je dejal Supramati veselo.

Izpil je čašo starega, lepo dišečega vina, ki mu je slo po žilah kakor ogenj, in pripravljen zadovoljno:

— Izborni! Pravi nektar! Pravite torej, da je Narajana rad pil to vino?

— Pa še kako! Kadar se je mudil v gradu, ni nikoli pozabil vinske kleti. Ko je pa prispel v te kraje zadnjič, da se poroči, je...

— Kako? Narajana se je ožen pred desetimi leti? — je vzkliknil Supramati ves presenečen.

— Kdo je bila njegova nevesta? Princeza Nara?

— Ne, ime ji je bilo Eleonora. Pripeljal jo je sem in neki stari duhovnik ju je skrivaj poročil v grajski kapelici. Potem sta odpotovala, čez dobro poldrugo leto sta se pa vrnila. Samo da je bila princica na smrt bolna in nekega jutra so jo našli

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 17. septembra 1925.

— O postopanju Avstrije proti koroškim Slovincem je priobčila »Glasnik de Lausanne«, znani ugledni švicarski list, članek, v katerem pravi med drugim: »Kakor vse kaže, je Avstrija pridržala politiko bivše Avstrije proti narodnim manjšinam. Nedavno tega se je dr. Ramek izrazil iz svoje pritožbe radi baje krivičnega postopanja beogradske vlade z nemško manjšino. Povsem naravno je, da beogradska vlada ni mogla pustiti brez odgovora te prozorno neresnične obtožbe. Morala je odgovoriti v prvi vrsti z bogate, ker še vedno uživa Avstrija največje zaupanje in simpatije pri sentimentalnem razpoloženih krogih Društva narodov. Ker so tožbe Avstrije o beodnem njenem gospodarskem položaju kolikortoliko upravičene, so v Društvu Narodov mnenja, da je upravičen tudi ves kompleks njenih vsakovrstnih pritožb. Brošura »Položaj Slovincem pod Avstrijo«, ki je pred kratkim izšla v Ljubljani, nam daje popolno sliko pravega stanja stvari. Ako je v najneugodnejšem slučaju sploh mogoče dvomiti v to, da bi nemški manjšina v kraljevini SHS ne uživala v vsakem oziru onih pravic, ki ji gredo, eno je gotovo, da lahko z največjo gotovostjo trdimo, da se Slovincem na Koroškem niti od daleč ne priznavajo one pravice, ki jih jim dajejo mirovne pogodbe. Avstrijska vlada nikakor ne izvaja člena 68. saintgermain-ske mirovne pogodbe in nadaljuje staro avstrijsko politiko tiranskega postopanja z narodnimi manjšinami. Docela očividno je, da v tem vprašanju igra avstrijska vlada pod eno odelo s pangermanskim organizacijami, kakršne so nemški šulferajn »Südmark« in »Heimatsdienst«. Uglede nam švicarsko-francoskemu listu smo hvaležni, da je spregovoril o koroških Slovincih baš v času, ko zaseda v Ženevi Društvo narodov, ter opozoril merodajne faktorje tega najvišjega mednarodnega foruma na to, da Avstrija, ki uživa deloma po krivici največjo naklonjenost teh činitelj, še vedno ne izpolnjuje obveznosti, ki jih je prevzela v mirovni pogodbi.

— Postavitve Strossmayerjevega spomenika. Z deli za postavitev spomenika Josipu Jurju Strossmayerju v Zagrebu so te dni pričeli. Najprej so pričeli dovažati velike kamene bloke, ki bodo služili za temelj spomeniku. Spomenik bi moral biti odkrit v oktobru. Zeleti bi bilo, da bi bila svečanost odkritja spomenika velika vseslovenska svečanost, ki bi se je naj udeležili zastopniki vseh slovanskih narodov in vseh slovanskih držav.

— Kraljevo potovanje na Cetinje. Beogradske listi poročajo o obširni poročili o trumfalanu potovanju N. Vel. kralja Aleksandra iz Skoplja na Cetinje. Kralj je s svojim spremstvom 15. t. m. ob 15. popoldne odpoval iz Skoplja. Na Kosovem polju se ni ustavil, samo v Kosovski Mitrovici je bil kraljevski dvorci prijeten najzanežnejši sprejem. Tu je kralj sprejel zastopnike civilnih in vojaških oblasti ter se tudi prisrčno razgovarjal z nekaterimi meščani. Kralj je iz Kosovske Mitrovice odpoval v selo Jurakovce, rojstni kraj kraljeve vojvode Koste Pečana. Tu je kralj obrnil posebno pozornost na tamonjske koloniste, ki so mu priprosto in v odkritih besedah pojasnili svoj položaj in svoje želje. Seljak Marko Lukušić je pristopil k kralju zelo razburjen. Kralj ga je vprašal, česa želi Lukušić ga je začel zagovarjati, da je zvesto služil kralju Nikoli in da hoče ravnokotno zvesto služiti novega gospodarja kralja Aleksandra ter ga je prosil, da mu podeli odlikovanje. Kralj je ukazal spremstvu, da zabeleži njegovo ime. Slovesen sprejem so priredili kralju tudi v zgodovinskem slavem mestu Peči. Kralj je pozdravljala tu posebna skupina Arnavtov v narodnih nošah. Popoldne je prispel kralj v Dečane. Ob njegovem prihodu so slavnostno zazvonili zvonovi tamošnjega samostana.

— Iz državne službe. Imenovani so: za ravnatelja novosadske agrarne direkcije v Beogradu Zvonimir Kralj, za veterinarja

pri okrajnem ravnateljstvu v Kranju veterinar istega glavarstva Filip Pahor, doslej eksponiran v Brdu; premeseni iz Maribora-desni breg v velikemu županu v Valjevo kot oblastni veterinarski referent veterinar Peter Miklavčič; iz Brežic je premeščen kot arhivski uradnik v Gornji Grad zvančnik Grgo Cukon; vpokojen je uradnik in namestnik računovodje na nižji poljedelski šoli na Grmu pri Novem mestu Janko Levičar.

— Pregledovanje osnovnih in meščanskih šol v Ljubljani. Šolobveznih otrok je toliko, da povsod primanjkuje prostora. Bistveno se je izpremenilo tudi razmerje med meščanskimi in osnovnimi šolami z ministrsko odredbo, ki omogoča prestop v meščansko šolo že iz 4. osnovnega šolskega razreda in celo z zadostnimi redi. Umevna posledica je, da vse prestopa v prvi meščanski šolski razred mesto v peti osnovni razred, ker dokončani četrti razred meščanske šole nudi tretjo kategorijo državne službe, dočim 8. osnovni šolski razred ne nudi ničesar. Glede prostorov so bile velike pritožbe. Na drugi strani je pa tudi važno na lico mesta si ogledati številnost obiska v posameznih razredih, nove vzporednice, presoditi dejansko potrebo itd. Komisija, sklicana od prosvetnega oddelka, je bila sestavljena naslednje: dr. Pestotnik, dr. Beuk, nadzornik Gangl, za občinsko gerent Likozar in nadsvetnik Govekar. Ugotovljeni so bili vsi manjki glede prostorov, za ureditev spornih zadev med meščanskimi in osnovnimi šolami in za pridobitev nekaj novih razredov se smiselno šolski voditelji še na poseben sestanek pri prosvetnem oddelku.

— Mednarodna konferenca za privatno pravo. Radikalni poslanec in bivši pravosodni minister dr. Ninko Perić je imenoval za delegata na mednarodno konferenco za privatno pravo, ki je priključna po vojni sklicana v Haag za 12. oktobra t. l. Dr. Ninko Perić je profesor mednarodnega prava na beogradske univerzi. Pred vojno so bile ponovnokrat v Haagu kake konference in so pasamne interesirane države sklepele na teh konferencah pogodbe glede pravnega prava.

— Literarna pravda v Beogradu. Pred beogradskim sodiščem se je vršila te dni zanimiva razprava. Pisatelj dr. Svetislav Stefanović je tožil pesnika Sima Pandurovića radi razžaljenja časti. Gre za Pandurovićev prevod »Hamleta«, o katerem Stefanović trdi, da je samo plagia njegovega prevoda. V prepiru, ki je nastal med obema literatoma, je Pandurović prav roboto opsoval svojega nasprotnika in ga imenoval »sumljiv tip« in kar je še takih ljubeznivosti. Dr. Stefanović je vložil na to tožbo. V terek je bila obravnava. Kot svedoka sta nastopila intendant gledališča Milan Grol in dramaturg Predić. Sodba je bila izrečena včeraj popoldne. Simo Pandurović je bil obsojen na 50 dni zapore in 1500 Din denarne globe. Sodišče se ni spuščalo v vprašanja, v koliko je bilo upravičeno očitati dr. Stefanovića, da je pandurovićev prevod »Hamleta« plagiat, in da je spor odkazalo na civilnopravno pot.

— Deložacija kluba Janušić. Neki dan so zagrebške stanovske oblasti deložirale klub Janušić, ki spada med najzaslužnejša dijaška društva na zagrebški univerzi. Vodstvo društva ni moglo najti primernih prostorov in radi tega je stanovski urad društvo kratkoročno deložiral ter ves njegov inventar, 15 omar, 40 stolic in knjižnico z 20.000 zvezki itd postavil na cesto. Klub je med drugim osnoval »Dijaško čitalnico« v Zagrebu, javno knjižnico »Strossmayer«, »Centralno skladišče za osnivanje javnih knjižnic«, po raznih mestih in krajih Dalmacije. Hrvatskega Primorja in Hrvatske pa je osnoval nad 60 ljudskih knjižnic. Dosedanje prostore je klubu nakazala pokrajinska uprava l. 1923. Vsekakor žalosten znak za razmere, ki vladajo v Zagrebu in za spoštovanje pred občestvenim nacionalnokulturnim delom, ki ga je vršil klub »Janušić«.

— Novosadska občina dela pridno za olepševanje in ureditev mesta. Potrosila je v to svrhu že velike svote. Sedaj je občinski svet določil pet milijonov dinarjev za asfaltiranje ulic.

— Aha! Ali se še spominjaš, kaj si mi dejal ob tej priliki?
— Oprostite draga moja, toda muhe so vendar ravno tako čuteča bitja kot jaz ali ti. In kdo ve, morebiti je bila celo mati svojih otrok?
— Danes si pa res dobre volje!
— Nasprotno! Danes sem zelo resen! Spomin na ta dogodek me vedno žalosti!
— Res?
— Gotovo! To mora biti vendar strašno...! Pomisli, pasti v omako...!
— Menim, da lahko že nehaš s to omako! Tu imam las!
— O, za vraga!
— Svetlordeč las!
— Svetlordeč?... Da... hm... takih nimam rad!
— Moji lasje so pravilni!
— O, plavi ti so moja strast!
— Nobenih izgovorov, Nenufar! Odkod imaš ta las na suknjiču?
— Kako naj to vem! Morda je od medvedove kože, ki leži pred mojo pisalno mizo!
— Medvedovi so beli. Brezpogojno hočem vedeti, odkod je ta las!
— Ali sem jaz vprašal po osebosti muhe, ki je utonila v omaki?
— Ne! Toda ti si izvalil skandal, kakor da bi slon padel v omako!
— Jaz sem le rekel, da naredi balustrado okoli skled, da se tako zavarujemo proti enakim slučajem!
— Toda prosim te, Nenufar, ostani nimo pri stvari!
— Dobro!
— Torej, odkod je ta las?

— Upokojitve na zagrebškem gledališču. Kar poročajo iz Zagreba, je mnogo članov in članice opere in drame umirovljenih. Med umirovljenimi so: dirigent Nikola Fal-lar, člani drame Drago Freudenreich, Milica Mihelič, Gjuro Prejac, Marija markiza Strozzi in Milla Dimitrijević; člani opere Irma Polak, Marko Vučković in Tošo Lesić.

— Ameriški novinar v Zagrebu. Po poročilu iz Zagreba prispe v nekaj dneh iz Beograda v Zagreb ameriški novinar in prijatelj Jugoslovenov Smith. V nekaj dneh odpojuje najprej Smith na Cetinje, kjer prisostvuje lovenškemu svečanostim in pozdravi tudi našega kralja. S Cetinja potuje Smith po Dalmaciji in nato po Hrvatskem Primorju ter prispe v Zagreb.

— Izenačenje šolskega pouka. V prosvetnem ministrstvu izdelujejo novo uredbu o izenačenju pouka na srednjih šolah. Ta uredba bo veljavna do tle, ko bo sprejet novi srednješolski zakon.

— Izboljšanje železniškega prometa. V Beogradu je včeraj pričela konferenca direktorjev vseh železniških direkcij glede izboljšanja in ureditve železniškega prometa v zvezi s sedanjo izvozno sezono. Konferenca je sklenila, da železniška uprava najame gotovo število tovornih vozov od avstrijskih železnic.

— Kongres trgovskih zbornic in organizacij. Dne 19. in 20. t. m. se vrši v dvorani beogradske borze kongres trgovskih zbornic in organizacij. Kongres sestavi med drugim tudi prognozo letošnje izvozne sezone.

— V Karlovih Varih je bilo do 12. t. m. 55.076 gostov.

— Tobačna tovarna v Mostaru se razširi. Tako je sklenila monopolna uprava.

— Pravoslavna cerkev v Los Angelesu. Podružnica Bank of Italy v Los Angelesu je prevzela financiranje pravoslavne cerkve, ki se zgradi za Ruse in Srbe v Los Angelesu. 20 tamošnjih Rusov bo odplačevalo banki po 10 dolarjev, 45 Rusov pa po 5 dolarjev mesečno. Računa se, da se tudi med Srbi najde 25 oseb, ki bodo banki odplačevali po 10 dolarjev mesečno, ker leži pravoslavna cerkev društva »Jedinstvo« daleč izven mesta in nima nobene komunikacijske zveze z mestom.

— Samomor umobolnega. V vlaški ulici v Zagrebu se je ustrelil 37 letni seljak Marko Nikolaš iz Zaovine v Bosni. Nikolaš, ki je bil umobolen, je spremljal občinski stražnik Bogdan Vujić, ki je imel nalogo, da ga pripelje v umobolnico na Ste-njevac. Vujić se je z Nikolašem ustavil v vojni bolnici v Zagrebu, kjer sta skupaj prenočila. Predno je legel spat, je Vujić skril službeni samokres pod blazino, kar pa je Nikolaš opazil. Pončji je Nikolaš Vujića ukradel samokres ter se ustrelil v srce. Imel je še toliko moči, da je zakričal: »Jaz sem izvršil samomor!« nakar se je mrtev zgrudil na tla.

— Smrtna obsodba v Osijeku. Včeraj popoldne je bil pred sodiščem v Osijeku obsojen na smrt 23letni delavec Ivan Bač-maga, ki je nedavno tega iz ljubosumnosti s sekiro ubil svojo ženo. Obsojen bil na smrt na veslaši.

— Pomiloščenje. Viktor Simić iz Kraljeva pri Požegi, ki je bil radi umora seljaka Kulišića, s čigar ženo je imel razmerje, obsojen na smrt, je bil pomiloščen na 20 let ječe.

— Železniška nesreča. Na progi Ivanič-Semizovac je včeraj skočila s tira lokomoti-va s sedmimi vagoni ter se prevrnila v jarek. Strojvodja je zadnji hip skočil z vlaka. Nesreča ni zahtevala nobene človeške žrtve.

— Neurje v Hercegovini. V Hercegovini je divjala te dni silna nevihta. Na povsem polju je treščilo v hišo Save Milčića. Strela je ubila njega in njegovega sina Niko-laja. Hiša je pogorela do tal.

— Tatvine na sportni razstavi v Zagrebu. Zagrebške Novosti poročajo, da so se dogodile v zadnjem času na sportni razstavi v zagrebškem zboru raznovrstne tatvine. Neki neznanj zlikovci krađejo raz-stavnih desk in mliz klubske znake, pla-ke in druge spominke, ki so klubšem drage, ki pa za druge ne predstavljajo prav nobene vrednosti. Policija je poostri-la nadzorstvo da na ta način izsledit nepravil-prave.

— Pariški »Grand Guignol« v Zagrebu. Decembra meseca gostuje znano pariško gledališče »Grand Guignol« v Zagrebu in priredi osem predstav. Iz Zagreba odpo-tuje v Beograd.

— Počakaj trenotek! Morda se spomniš! Aha! Včeraj sem bil v botaničnem vrtu. Moj Bog, kako lepo se je razvil ta vrtil!

— Toda midva govoriva vendar o laseh!

— Ko sem se vračal, sem šel mimo izložbe nekega juvelirja in zagledal na pragu belo mačko...!

— Belo mačko?

— Da... svetlordečo mačko z dolgo dlako. Uboga žival se mi je smilila, zato sem jo odnesel v trgovino. Saj vendar poznaš mojo ljubezen do živali! Tako na primer sem imel z muho, ki je padla v omako...!

— In ti me hočeš prepričati, da je Aha! Pri tej priliki sem videl pri juvelirju krasen briljanten prstan. Ne-kaj posebnega ti pravim. In še ne pre-več drag! Hotel sem ti ga kupiti.

— Nenufar, ali govoriš resno? Ali ga hočeš kupiti meni?

— Hm, bomo že videli!

— Kako si ljubezljiv! Več kaj? Ubogo siroto povabim na naš japonski bal!

— Lepo, draga moja! Ne miali več na muho v omaki!

— Na svidenje! Ne miali več na mačko dlakol!

— Nenufar Hobdzikiewicz je po-ljubil svojo soprogo in se napotil v stanovanje lepe, toda uboge sirote in ji rekel:

— Moja soproga te povabi na ja-ponski bal. Takoj si pobarvaj svoje la-se črno...!

Iz Ljubljane

— Ravnateljstvo mestnega dohodar-stvenega urada ne uraduje za stranke dne 18. in 19. t. m. razsnaženja in raznih po-pravil v uradni prostorih.

— Pevski zbor Glasbene Matice v Ljubljani. Redne pevske vaje so določene od danes naprej za posamezne glasove ob tehle dnevih: sopran terek in četrtak, alt sredi in petek, tenor sredi in petek, bas terek in četrtak in sicer za ženske glasove vedno ob 18.15, za moške ob 20. uri. Pev-ska šola za ves zbor vsak ponedeljek od 18.15. — Odbor. 1652/n

— Zveza obrtnih zadrug v Ljubljani opozarja v smislu dopisa šolskega odbora obrtnonadaljevalnih šol vse zadruge, da ne-mudoma pošljejo sezname vavencev in va-jerk šolskemu odboru — Načelstvo.

— Brezposelne trgovske, kakor tudi druge privatne nameščenice in nameščenice in one nameščenice, ki žele svoje mesto premeniti, opozarja trgovsko društvo Mer-ku-r v Ljubljani na svojo, že dolgo let ob-stoječo posredovalnico za službe. Zajedno vabi društvo vse brezposelne trgovske in privatne nameščenice, ki se ne žele prijaviti društveni posredovalnici, da sporoče druš-tvu svoje naslove in poklic, ker društvo to-mujno rabi v statistične svrhe. 1654

— Poučne tečaje, kakor tudi plesni te-čaj namerava prirediti za svoje članstvo trgovsko društvo Merkur tudi letos in va-bi interese, da se prijavijo že sedaj. Za-čelo se bo de v vsemu tečaju predvidoma za-četkom oktobra. V učnih tečajih se namera-va poučevati strobovščino, nemščino, ita-lijansčino, knjigovodstvo, stenografijo itd., odvisno je vse le od števila interesentov. V plesnem tečaju se bo poučevalo kot običajno najmoderneje plesse. — Odbor.

— Nagla smrt. Včeraj popoldne ob 13.30 je v železniškem vozu III. razreda kamniškega potniškega vlaka tik pred njegovim odhodom nenadoma umrl posetnik Janez Jančič, rojen leta 1873, rodom iz To-pol, občina Mengeš. Pozvani zdravnik dr. Travnar je ugotovil, da je Jančiča zadela kap. Pokojni Jančič se je zadnji mesec zdravil v Leončiču ter se je včeraj v spremstvu svoje sestre Marije Zalokar vra-čal domov. Na povratku ga je nepričako-vano doletela smrt.

— Tatvine kolesa. Posetniku Franu Peklatu iz Dobrave je bilo včeraj na Kra-lja ePtra trgu ukradeno kolo, vredno 1000 dinarjev.

Iz Polja

— Proslava 35letnice Celjskega Soko-la. V nedeljo 20. septembra proslavi Celjski Sokol svojo 35letnico. Znotraj bo budnica po-mestnih ulicah dopolnjevali cvetlični dan in promenačni koncert, popoldne ob 15 pa to-čnovadni nastop vseh oddelkov na dvorščini mestne osrednje šole. Proslave se ude-ležijo no odposlanstvu tudi Savezni tehnični odbor.

— Mestni muzej je odprt vsako nedeljo od 10 do 12 ure dopoldne. Občinstvo si-lepo urečene zbirke rado ogleduje. Umestno bi bilo če bi urava namestila na zidu ali vrhu vidni napis, kdaj se more muzej obiskovati.

— Ribarsko društvo Celje, katero je s prenovljenim svojih ribogojnih naprav v Dobrovo gotovo, vložil v soboto 19. t. m. ob 16. popoldne v nove bazene okrog 80 po-novlavi že zonet nalovljenih postrvskih kermic ter vabi člane in prijatelje k ude-ležbi.

Julijska krajina

— Iz Dornberga poročajo, da bo letošnja trgatve najbrže ena najslejših. Trgati-mistijo, kolikor mogoče pozno, ako bo le-kaj lepega vremena.

— Znžanje cen kruhu in raznih jest-vinam. Fastistovska organizacija poroča v svojem listu o uspešni akciji proti dragini. Po njenem prizadevanju se sedaj znižuje cena kruha, navadnemu pri kg od 1r 250 na 2.30, belemu od 2.60 na 2.55, kruhu dru-gih vrst od 2.70 na 2.65 in od 3.30 na 3.10; pri ližolu od 60 stot, na 40, nadalje se zni-žajo cene pri masti in moki in mesariji. Me-sariji so znižali za 40 stot, ceno svežega mesa. Nekateri jestvinarji se nočejo vdati, delavske zadruge pa so takoj prednjačile z dobrim vzgledom.

— Smrtina kosa. V St. Vidu pri Vipavi je umrl g. Anton Božič, daleč naokoli znan in spoštovan gospodar in glavar šte-vilne družine. Dosegel je starost 83 let. — V Postolnu so pokopali gospo Malči Ma-rušičevo, soprogo železniškega uradni-ka, ki je podlegla bolezni stara komaj 18 let.

— Temnica vsta. Temnica na Krasu je bila v vojni vsa razdelana. Treba jo je znova zgraditi. Te dni so bile izročene svo-lemu namenu nove zgradbe: občinski dom, župnišče in cerkev. Tem povodom je bila v Temnici velika svečanost ob navzočnosti zastopnikov oblasti. Šolski otroci so morali peti Mameličovo himno. Trg v vasi se ime-nuje »Piazza Principe Umberto di Savoia«.

— Slovenski zasebni otroški vrtci v Trstu in okolici so bili včeraj odprti. Vpisovanje se vti do 23. t. m. Vrtci bodo, kakor je pričakovano, docela polni.

— »Naš Glas«. Izšla je prva številka dilaškega glasila »Naš Glas« z raznovrstno vsebino. Na čelu lista je članek »Na po-t«. V listu so važnejši sestavki »Sebičnost in Sloveška družba«, »Slovenski dijaški listi«, »Kje naj študiramo«, »Ekonoški položaj na-šega dijaštva v Sloveniji«. Uprava in ured-ništvo je v Trstu, casella postale 348.

— »Sodelovanje«. Tolminski občinski komisar, domačin Mrak, je razposlal te dni slovenskim občinarnem vabilo na sestanek, da se pogovore o bodočih volitvah. Pravi, da jih vabi na podlagi izrecnega navodila višje politične oblasti in da se hoče doseči za občinske volitve sporazum med različ-nimi strujami. Povdarja, da pridejo na se-stanek voditelji, fašistovske organizacije ter narodnih bojnikov in kdor izmed po-vabljenih Slovincem se ne udeleži, izrazi v

tem svojo nenaklonjenost za sodelovanje z italijanskim življenjem. — Tolminska občina šteje okoli 1450 volilcev. Med tem je italia-nov 5%, navzočih je v Tolmini samo 30. To so ljudje, ki sicer vzemirajo Tolmin, sedaj pa hočejo sodelovanja in menda celo prijateljstva! V Gorici je okoli 8000 Slo-vincem, pa še nobenemu fašistu ni prišlo na misel, da bi jih klical pri volitvah na sode-lovanje z italijanskim življenjem. Za tako so-de-lovanje, kakršno ponuja tolminski komi-sar Mrak po fašistovskem naročilu, se mo-ralo Slovinci lepo zahvaliti.

— Tatovi se klatijo tudi po deželi in iz raznih krajev prihajajo poročila o njih-ovem delovanju. Te dni so poskusili svojo srečo v Kanalu, Vlomli so v postni urad, meneč, da dobiho tam bogat plen. Pa so se liuto varali. Odnegli so le neznatne reči.

— Naval tulcev na Opatijo je letos res izvanreden. Doslej je bilo gostov že 36.747. Pretekli teden jih je prišlo 1334.

— Odbor udružnja trgovcev in malih industrijačev v Trstu je imel sejo, v ka-teri so se čule pritožbe o prevelikem ob-davčevanju trgovcev in malih industrijač-ec; v tej zadevi je odbor posredoval pri kompetentni oblasti. Odbor zahteva nade-lje varstva glede najetih lokalov trgovcev in njihove imovine. Odbor se je izrekel že za predelsko železnico.

Sport

REZULTATI DAMSKEGA TEKMOVANJA V VELIKEM BEČKEREKU

Včeraj smo poročali izid moškega la-koatletskega tekmovanja za prvenstvo Ju-goslavič, danes objavljamo damske rezul-tate:

Tek 60 m: (8 tek.) 1. Oman 8.6, 2. Bernik (obe II.), 3. Terek (Obilic).
100 m: (7 tek.): 1. Oman 13.8, 2. Bernik, 3. Petan (vse II.).
200 m: (4 tek.): 1. Tratnik (II.) 31.2, 2. Stojković, 3. Stefani (obe Obilic).
Štafeta 4 69 m: I. Ilirija (v postavi Tratnik, Petan, Bernik, Oman), 2. Obilic.
Skok v daljavo: (7 tek.) 1. Tratnik 4.30 m, 2. Bernik 4.04 (obe II.), 3. Stefani (Obilic).
Skok v višino: 1. Petan 1.29 m, 2. Tratnik 1.24 (obe II.), 3. Nadjivinski 1.19 (Obilic).
Krogla (6 tek.): 1. Bernik 8.05, 2. Oman 6.73, 3. Jermol (vse II.).
Kopje: (4 tek.): 1. Bernik 22.70, 2. Oman 20.08, 3. Nadjivinski (Obilic).
Končna klasifikacija: SK Ilirija 75 točk, A. K. Obilic 15 točk.

— Nogometni klub »Jug« v Čikagu je 23. avgusta premagal češko reprezentacijo mednarodne lige v Čikagu in si s tem osvo-jil definitivno zmago nad vsemi reprezen-tativnimi moštvi internacionalne lige v tem mestu. Kot nagrado je prejel 25 dolarjev v zlatu in za moštvo zlate medalje. Igrači tega kluba so večnoma iz Splita.

— Naši plavalci v Italiji. V Pesari v Italiji se je vršila 13. t. m. mednarodna pla-valna tekma, katere so se udeležili Čehi, Jugosloveni in Italijani. Nekateri rezultati so bili: 100 m: 1. Polli (It.) 1:06, 2. Antos (Češkosl.) 1:07, 3. Smokvina (Jug.) 1:09; 200 m: 1. Andritsch (It.) 3:04, 2. Smokvina 3:08, 3. Trelli (It.) 3:05.

Po svetu

— Zrakoplov »Shenandoah« ponesrečil. Iz Cumberlanda (Ohio) poročajo: Zrako-plov »Shenandoah« je bil uničen v velikem viharu šest milj od Cumberlanda. Dva mo-ža posadke sta se smrtno ponesrečila, se-dem pa jih je ranjenih. O tej nesreči poro-čajo dodatno iz Newyorka: Zrakoplov je na svojem poletu začel v vihar ter je padel nenadoma iz znatne višine pri kraju Ada v državi Ohio na zemljo. Dva člana posad-ke sta obležala na lici mesta mrtva, sedem pa jih je bilo ranjenih, med njimi tudi po-veljnik Lansdowne. Ko je vihar zagnal zra-koplov ob zemljo, se je raztrgal v dva de-la. En del je vihar dvignil zopet v zrak in je izginil v vzdušni smeri.

— »Labor Day«. Da je prišlo v Amerik: do praznovanja delovnega praznika prvi ponedeljek vsakega septembra, je zaslu-ga ameriških delavskih organizacij. Prva iz-med vsenarodnih delavskih organizacij je nosila ime Knights of Labor, ki se je hitro razširila po vseh Združenih državah. Na letnem zborovanju v Richmondu leta 1881. je nastal razdor v organizaciji. Samuel Gompers in drugi so izstopili in ustanovili organizacijo American Federation of Labor, ki se je razširila še hitreje kot Knights of Labor. Končno je Federacija prevladala kot poglavitna zastopnica velikih delavskih in-teresov v Združenih državah. Federacija je začela agitacijo v newyorški legislaturi, da bi se prvi ponedeljek septembra proglasil kot zakoniti praznik dela. To se je zgodilo in tako je prvi ponedeljek vsakega septem-bra naroden praznik pod imenom Labor Day.

— Senzacionalno odkritje. Novi Rafael? Direktor sovjetskega urada za zaščito umetnin in historičnih spomenikov prof. Grabar je našel v naslednji Nisi Tagil v hramu sliko, ki bo nemara original slovi-te Rafaelove »Madonna del Popolo«. Prof. Grabar trdi, da je podpls pristen in da da-tira delo iz leta 1509. V 19. stoletju se je nahajala slika v neki tovarni v bližini prej omenjene naselbine. L. 1840. je namreč ali-ka prošla v lastništvo neke ljubice carja Nikolaja I., katero je car zaradi nezvesto-be pregнал v Nižni Tagil. Slika je dobro ohranjena. Najbrž gre za delo, ki predstavlja Kristovo rojstvo. Znani biograf italijan-skih slikarjev Vasari piše v svojem delu »Vite d' piu eccellenti pittori, architetti e scultori italiani, da je se v 16. stoletju vsela v rimski cerkvi Santa Maria del Popolo, izredno lepa Rafaelova slika, ki se je pozneje izgubila.

Las na suknjiču in muha v omaki

Nenufar Hobdzikiewicz, šolski ravnatelj — oprostite — ravnatelj plesne akademije je sedel s svojo soprogo pri zajtrku. Čez nekaj časa reče gospa ravnateljica:

— Nenufar! Prirediti moramo ja-ponski bal!

— Zakaj pa ravno japonskega? Ali ne more biti italijanski?

— Ne, brezpogojno mora biti japonski! Italijanski so postali že preveč po-ljudni!

— Torej pravil Bodi tako ljubeznjiva in povabi tudi mojo učenko, gospodičino Lili Obertas, na bal; ona je zelo nadar-jena, četudi je ubožna kot cerkvena miš in je poleg tega še sirotka!

— Nenufar! O tem bom še premiš-ljevala...! Ah, kaj pa je to? — je za-vpila naenkrat gospa ravnateljica. — Počakaj malo! Kaj pa imaš tukaj na sebi?

— Suknjič!

— In na njem?

— Jaz ne vidim ničesar!

— Ti ne vidiš ničesar? Prosim! To-da zadnjič si pa vendar opazil muho v omaki! O, če ti ugaja, imaš naravnost orlovske oči!

Tega je kriva samo omaka, dragica moja! Bila je tako svetla in muha na-sprotno popolnoma črna, tako da sem to nasprotje...!

To in ono

Kakšna bo letošnja zima?

ES-KA **kolesa** **110 L**
JOGO **višek moderne**
TORPEDO **tehnlke**
BIANCHI **najceneje pri**

J. Gorec **Palača Ljublinske**
Vsi nadomestni deli in oprema. **kreditne banke in**
Gospodstva c. 14

Seznani se je z neko Jeršičko, s katero je dalje časa živel v konkubinatu. Odsel je v Zagreb, kjer so ga prišli in ker je bil bolan, izročili v bolnico. Tri dni kasneje je Dundović pobegnil iz bolnice, oblečen samo z lahko bolniško haljo. Za njim je bila izdana tiralica ter je bil po naključju ponovno prijet na Sušaku. Sušaska policija, ki ni vedela, s kom ima opraviti, ga je zaprla med ostale običajne zločince. Ponoči je Dundović porušil zid in pobegnil iz zapore. Od tega dne dalje se izginila vsaka sled za njim. Lansko leto se

Zgodilo se je to v Parizu. Na boljsem kraju francoske prestolnice stoji štirinadstropna hiša, ki ima v vsaki etaži balkon na vrt. V vrhnem nadstropju je stanoval nek tih mlad človek. ki je bil zaročen z lepo mladenko. Toda zadnje dni je bila tihi, mladi človek se bolj tih in pekla ga je vsa notranjost, ker se je prepičal, da ga njegova nevesta vira. Zločinski instinkti so se vzbujali v njem, končno pa je razmišljal, kako bi bilo, ako bi svojo nevesto povabil k sebi in jo vrgel čez balkon na vrt. Vsi ga poznajo za nimenega človeka in nikdo ne bi mislil, da je izvršil on ta zločin, marveč vsakdo bi moral verjeti, da se je pomenečel. Ta misel se ga je vedno bolj oprijemala in končno je poteklo vse po njegovi želji. Okoli 7 zvečer je prišla k njemu zaročenka, vedno enako dobre volje. Pila sta čaj in se razgovarjala, kakor po navadi. Okoli pol 8. sta stopila na balkon, navadi. Okoli pol 8. sta stopila na balkon. Tam jo je prišel čez pas, poljubil na vrat,

* Svojo adoptivno hčer je poročil 58letni milijarder Laggreen v New Yorku. Novinarjem je izjavil, da je storil to samo iz previdnosti, da bi mlada 15 letna deklica ne poročila kakega nevšečnega človeka. Samo on ji lahko da potrebno zaščito. Mlada žena je izjavila, da se počuti povsem dobro na strani svojega moža.

Urejuje: Josip Zupančič. — Za «Narodno tiskarno»: Fran Jezeršek. — Za inzeratni del lista: Oton Christof. — Vsi v Ljubljani.